

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра Інноваційної діяльності в АПК

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Діброва А.Д.

“ ____ ” _____ 2015 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

Інноваційної діяльності в АПК

Протокол №_10_ від «17» червня 2015 р.

Завідувач кафедри

_____ Витвицька О.Д.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

напрямок підготовки економіка підприємств

спеціальність економіка підприємства

спеціалізація _____

Факультет економічний

Розробники: _д.е.н., проф. Витвицька О.Д., к.е.н., доцент Вишнівська Б.В.

Київ – 2015 р.

1. Опис навчальної дисципліни

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	6.030504 – «Економіка підприємства»	
Напрямок підготовки	«Економіка підприємства»	
Спеціальність	«Економіка підприємства»	
Галузь знань	«Економіка та підприємництво»	
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен <u>залік</u>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4	5
Семестр	7	8
Лекційні заняття	15 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	4 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань про інноваційну діяльність на підприємствах АПК з урахуванням їх соціальних проблем і суспільства в цілому, розкриття сутності безпосередньо інноваційного підприємництва, визначення ролі інтелектуальної власності як основи інновацій.

Завдання: освоєння теоретичних основ розвитку і регулювання інноваційної діяльності, вивчення особливостей забезпечення життєздатності підприємств в умовах внутрішньої і зовнішньої конкуренції; розробка і послідовна реалізація програм розвитку підприємств АПК; уміння йти на ризик у розумних межах і спроможність нівелювати вплив ризикових ситуацій на фінансове становище підприємств АПК, механізм управління науково-технічним прогресом, впровадження нововведень (інновацій) як основи економічного росту, підвищення конкурентоздатності організацій і економіки в цілому.

Предмет: закономірності та принципи інновацій як загального інструменту розвитку прогресивного підприємництва в умовах зростаючої конкуренції, організаційні рішення виведення підприємств з кризових ситуацій і гарантування їм фінансової стабільності.

Вимоги до знань та вмінь, набутих слухачами в результаті вивчення дисципліни

Студент повинен знати: сутнісну характеристику інновацій та інноваційних процесів; цілі і напрямки інноваційної діяльності підприємства; сутність, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності; класифікації інновацій; життєвий цикл інновацій; особливості створення інновацій і формування попиту на них; умови виникнення попиту на інновації; сутність і завдання інноваційної політики підприємства; принципи формування інноваційної політики підприємства; складові елементи і чинники впливу на формування інноваційної політики; інноваційний потенціал підприємства як основа і результат його інноваційної політики; техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства; технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства; відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства; система управління інноваційними процесами; інноваційна діяльність як об'єкт управління; організаційні структури управління інноваційною діяльністю; інноваційна стратегія фірми і менеджмент інновацій, їх суть і взаємозв'язок з загальною стратегією розвитку.

Студент повинен вміти:

- Планувати і організовувати створення нового товару.
- Класифікувати види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.
- Виділяти складові інноваційної політики підприємства.
- Надавати загальну характеристику інноваційної політики в загальній стратегії підприємства.
- Класифікувати інновації.
- Обґрунтовувати джерела фінансування інноваційної діяльності.
- Визначати шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності.
- Проводити моніторинг інновацій в органах державного управління.
- Проводити оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат.
- Оцінювати ефективність придбання і продажу ліцензій.
- Оцінювати соціальну ефективність інноваційної діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Організація інноваційної діяльності													
Інновації, інноваційні процеси: становлення та сучасні тенденції розвитку	2	14	1	1			10	15	0,5	0,5			14
Інноваційна політика аграрного підприємства	2	14	1	1			12	13	0,5	0,5			12
Система управління інноваційними процесами	2	16	2	2			12	15	0,5	0,5			14
Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	2	16	2	2			12	15	0,5	0,5			14
Разом за змістовим модулем 1		60	6	6			46	59	3	2			54
Змістовий модуль 2. Економічні аспекти інноваційних процесів													
Фінансування інноваційних процесів	2	16	2	2			12		1	0,5			14
Державне регулювання інноваційної діяльності; Стимулювання інноваційної діяльності	2	14	2	2			10		0,5	0,5			14
Моніторинг інновацій	2	12	2	2			8		0,5	0,5			12
Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми (аграрного підприємства)	2	18	2	2			14		1	0,5			16
Разом за змістовим модулем 2		60	8	8			44		3	2			56
Усього годин		120	15	15			90	120	6	4			110

ПРОГРАМА КУРСУ

Лекція 1. Інновації, інноваційні процеси: становлення та сучасні тенденції розвитку

Вплив глобалізації на економіку. Поняття інновацій. Обґрунтування теорії М.Д.Кондратева. Результати інноваційної діяльності. Комерційне впровадження нової продукції чи нових засобів виробництва. Основні підходи до визначення сутності інновацій. Інноваційна активність. Інноваційна продукція та її склад. Класифікація інновацій. Форми організації нововведень. Система інновацій як основні групи. Соціальна інновація.

Сутність сфери інноваційної діяльності. Поняття новини, нововведення, інновації, інноваційного процесу. Сфера інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність, об'єкти і суб'єкти. Основні етапи (наука, дослідження, розроблення, виробництво, використання) та стадії (наука → техніка → виробництво) інноваційного процесу. Моделі інноваційного процесу. Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів.

Система класифікації інновацій. Практичне значення класифікації інновацій. Виокремлення інновацій за такими ознаками: сферою діяльності підприємства; змістом діяльності; рівнем об'єктивного та суб'єктивного сприйняття; причинами виникнення та ін. Типи інновацій: продуктова, технологічна, сировинна, організаційна, збутова, інфраструктурна. Функції інновацій: базова, поліпшуюча, псевдоінновація.

Життєвий цикл інновацій. Циклічна концепція розвитку інновацій. Поняття інноваційного циклу. Етапи життєвого циклу інновацій. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на життєвий цикл інновацій.

Лекція 2. Інноваційна політика аграрного підприємства

Сутність попиту на інновації та засоби його відображення. Попит як один з чинників формування інновацій. Напрямки аналізу попиту. Визначення потреб ринку.

Закон попиту. Табличне, графічне та аналітичне зображення попиту. *Управління процесом створення нового виробу.* Система планування та організація створення нового товару (роботи, послуги). Управління процесом створення нового виробу. Основні стадії життєвого циклу виробів. *Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.* Особливості чинників попиту на нововведення. Внутрішні та зовнішні чинники попиту. Вплив чинників на зміну попиту на нову продукцію. Види попиту (потенційний, негативний, прихований, повноцінний, нерегулярний та ін.).

Загальна характеристика та складові елементи інноваційної політики фірми. Змістовна характеристика інноваційної політики, її сутність та завдання. Місце інноваційної політики фірми в загальній стратегії розвитку. *Складові елементи інноваційної політики фірми.* Чинники впливу на формування інноваційної політики фірми. Складові елементи інноваційної політики фірми. Чинники впливу на формування інноваційної політики фірми. *Принципи формування інноваційної політики підприємства та розроблення інноваційної стратегії.* Переважання стратегічної спрямованості, орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, комплексність, планомірність, інформаційна забезпеченість.

Втілення інноваційної політики у планах і програмах підприємства. *Види інноваційних стратегій та їх співвідношення.* Наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, “за нагодою” стратегії та їх сутність. Співвідношення різних типів інноваційних стратегій. Процес упровадження інноваційних стратегій. Умови та методи реалізації стратегій.

Лекція 3. Система управління інноваційними процесами

Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства. Сутність та основні етапи НТП. Типи технологій за рівнем їх мінливості. *Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства.* Цілі, пріоритети та форми технічного розвитку підприємства. Показники оцінювання технічного рівня підприємства. *Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства.* Підтримання технічного рівня виробництва. Розроблення і впровадження нових технологічних процесів. Оновлення продукції та оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції. Функціонально-економічне обґрунтування оновлення асортименту продукції. Оновлення продукції та оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції. Функціонально-економічне обґрунтування оновлення асортименту продукції.

Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій. Об’єктивна необхідність і поняття управління суб’єктами інноваційної діяльності. Функції управління інноваційною діяльністю. Організація управління інноваційною діяльністю.

Особливості організації управління дослідженнями, розробками та впровадженням інновацій. *Ключові аспекти оперативного менеджменту.* Сутність оперативного менеджменту інноваційної діяльності та його основні функції. Проблеми та завдання оперативного менеджменту на всіх стадіях життєвого циклу інновацій. *Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.* Роль організаційних структур в управлінні інноваційними процесами. Механістичний та органічний типи організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Особливості організаційних структур управління інноваційною діяльністю (лінійних, функціональних, лінійно-функціональних, дивізійних, матричних, проектних, мережевих).

Лекція 4. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій

Наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій. Взаємодія наук (фундаментальні, прикладні) у процесі створення інновацій. Форми організації наукової діяльності (академічна, вузівська, галузева, заводська, комерційна наука). *Ринкові суб’єкти інноваційної діяльності.* Інноваційне підприємство як суб’єкт господарювання. Інституційні форми інноваційного підприємства. Види підприємств, які беруть участь в інноваційних процесах (малі підприємства – венчурні, інжинірингові, впроваджувальні фірми, фірми “спін-офф”; за часом залучення до інноваційного процесу та підходом до вибору інновацій: експлеренти, патіенти, комутанти, віоленти). Специфіка венчурного бізнесу. Інноваційні підприємства в Україні. *Організаційні форми інтеграції науки та виробництва.* Зв’язок інновацій, досліджень та виробництва.

Формування та функціонування нових організаційних структур: науково-технологічні парки, науково-промислові консорціуми, технополіси, “фірми-інкубатори”, стратегічні альянси. Форми технологічної кооперації. *Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.*

Лекція 5. Фінансування інноваційних процесів

Цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності. Стратегія фінансування інноваційної діяльності на рівні держави та окремих суб’єктів підприємницької діяльності. Методологічні принципи та складові елементи фінансової стратегії фірми щодо фінансування інноваційних процесів. Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій. *Види та джерела фінансування інноваційних процесів.* Характеристика різних видів фінансування інноваційних процесів (прямі, супутні інвестиції, фінансування науково-дослідних робіт). Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Обґрунтування конкретних джерел фінансування інноваційних процесів та врахування ризиків, які можуть виникнути під час фінансування. *Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу.* Причини виникнення та використання ризикового (венчурного) фінансування. Засоби страхування, які використовують ризикові інвестори. Переваги та недоліки венчурного фінансування. *Лізингове фінансування та його особливості.* Необхідність лізингового фінансування інноваційної діяльності. Функції лізингу. Об’єкти, суб’єкти та види лізингових операцій. лізингу. *Інноваційний проект як об’єкт фінансування.*

Критерії та умови оцінювання інноваційного проекту. Класифікація інноваційних проектів. Оцінювання інноваційного проекту. Обґрунтування бізнес-плану інноваційного проекту. Стратегія фінансування інноваційного проекту.

Лекція 6. Державне регулювання інноваційної діяльності. Стимулювання інноваційної діяльності

Інновації як об’єкт державної політики. Необхідність державної підтримки.

Особливості економічної політики щодо інновацій. Державна інноваційна політика України. Наукомісткість продукції як мета економічної політики держави. *Методи та інструменти державної підтримки інноваційної діяльності.* Мікроекономічні причини необхідності державної підтримки інноваторів. Класифікація інструментів державної підтримки інновацій. Політика оподаткування інноваторів. Прискорена амортизація як метод регулювання оновлення виробництва. Сфери застосування державного впливу на інноваційні процеси. Прямі та непрямі методи сприяння розвитку інноваційної діяльності з боку держави. Підтримка державою малого бізнесу як чинник інноваційної політики. *Вітчизняний досвід підтримки інноваційної діяльності.* Поняття та зміст регулювання інноваційної діяльності на різних рівнях управління державою. *Зарубіжний досвід підтримки інноваційного розвитку.* Правові аспекти охорони інтелектуальної власності. Інтелектуальний продукт.

Теоретичні передумови авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Види і типи об'єктів інтелектуальної власності. *Передавання права на об'єкти промислової власності*. Промислова власність. Об'єкти промислової власності. Патент як засіб охорони об'єктів промислової власності. *Моніторинг інновацій в органах державного управління*.

Інноваційний розвиток суспільства на основі інтелектуального капіталу. Мотивація праці науковців. Мотиваційні аспекти інноваційної діяльності персоналу підприємств.

Стимулювання праці дослідників і розробників. Проблеми активізації інвестиційної діяльності. Типи мотивації науковців та відповідні трудові цінності. Основні категорії можливостей наукової праці. Концепція організованого розвитку. Оцінка й стимулювання праці дослідників та розробників. Показники оцінки науково-технічної діяльності підрозділів організації.

Лекція 7. Моніторинг інновацій

Моніторинг інновацій як основа цілеспрямованого новаторства. Оцінка товару-новації за характеристиками, що формують його споживчу вартість. Вивчення споживачів; аналіз умов конкуренції і рівня науково-технічного потенціалу підприємства; вивчення товару-новації – основні напрямки моніторингу інновацій. Джерела інформації для розроблення нових продуктів. *Джерела інноваційних можливостей*. Несподівані події для фірми чи галузі. Невідповідність реальності уявленням про неї. Інновація, викликана потребою технологічного процесу. Зміни в структурі галузі промисловості чи ринку, неусвідомлені всіма. Демографічні зміни. Зміни у сприйняттях та значеннях. Нові знання. *Моніторинг інновацій і формування інноваційної політики*. Поняття патентного пошуку. Класифікація технічної інформації. Характеристика бібліографічних показників та їх видів за тематикою, метою, ступенем повноти та обсягом цитованої літератури. Характеристика патентного фонду України. Тематичний, нумераційний та іменний (фірмовий) пошуки інформації. Процес формування блоків підготовки і оброблення вихідної інформації.

Лекція 8. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми (аграрного підприємства)

Принципи оцінювання і показники ефективності інноваційної діяльності. Принципи оцінювання економічної ефективності інноваційних проектів.

Об'єкт вимірювання ефективності. Два види ефекту: мікроекономічний та макроекономічний підхід. *Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів*. Термін окупності. Облікова норма прибутку. Процес дисконтування. Показник чистої теперішньої вартості. Індекс прибутковості. Внутрішня норма прибутковості. Оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат. Умовно-річна економія витрат, фактична економія витрат та річний економічний ефект. *Оцінювання ефективності придбання і продажу ліцензій*. Економічне обґрунтування придбання ліцензій. Економічне обґрунтування продажу ліцензій. *Оцінювання соціальної ефективності інноваційної діяльності*. Соціальні результати, які оцінюються економічною мірою. Показники соціально-економічного ефекту. Правило тотожності корисного результату при соціально-

економічному оцінювання. Класифікація та правила визначення суми економічних збитків.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Заняття №1 1.1. Вплив глобалізації на економіку. 1.2. Поняття інновацій 1.3 Обґрунтування теорії М.Д.Кондратєва 1.4. Результати інноваційної діяльності 1.5.Комерційне впровадження нової продукції чи нових засобів виробництва.	2
2	Заняття №2 <i>2.1. Сутність сфери інноваційної діяльності.</i> - Поняття новини, нововведення, інновації, інноваційного процесу. Сфера інноваційної діяльності. - Інноваційна діяльність, об'єкти і суб'єкти. - Основні етапи (наука, дослідження, розроблення, виробництво, використання) та стадії (наука → техніка → виробництво) інноваційного процесу. - Моделі інноваційного процесу. - Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів. <i>2.2. Система класифікації інновацій.</i> - Практичне значення класифікації інновацій. - Виокремлення інновацій за такими ознаками: сферою діяльності підприємства; змістом діяльності; рівнем об'єктивного та суб'єктивного сприйняття; причинами виникнення та ін. - Типи інновацій: продуктова, технологічна, сировинна, організаційна, збутова, інфраструктурна. Функції інновацій: базова, поліпшуюча, псевдоінновація. <i>2.3. Життєвий цикл інновацій.</i> - Циклічна концепція розвитку інновацій. - Поняття інноваційного циклу. - Етапи життєвого циклу інновацій. - Зовнішні та внутрішні чинники, що	2

	впливають на життєвий цикл інновацій.	
3.	Заняття №3 <i>3.1. Сутність попиту на інновації та засоби його відображення.</i> - Попит як один з чинників формування інновацій. - Напрямки аналізу попиту. Визначення потреб ринку. - Закон попиту. Табличне, графічне та аналітичне зображення попиту. <i>3.2. Управління процесом створення нового виробу.</i> - Система планування та організація створення нового товару (роботи, послуги). - Управління процесом створення нового виробу. - Основні стадії життєвого циклу виробів. <i>3.3. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.</i> - Особливості чинників попиту на нововведення. - Внутрішні та зовнішні чинники попиту. Вплив чинників на зміну попиту на нову продукцію. - Види попиту (потенційний, негативний, прихований, повноцінний, нерегулярний та ін.).	2
4.	Заняття №4 <i>4.1. Загальна характеристика та складові елементи інноваційної політики фірми.</i> - Змістовна характеристика інноваційної політики, її сутність та завдання. - Місце інноваційної політики фірми в загальній стратегії розвитку. <i>4.2. Складові елементи інноваційної політики фірми. Чинники впливу на формування інноваційної політики фірми.</i> - Складові елементи інноваційної політики фірми. - Чинники впливу на формування інноваційної політики фірми. <i>4.3. Принципи формування інноваційної політики підприємства та розроблення інноваційної стратегії.</i> - Переважання стратегічної	2

	спрямованості, орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, комплексність, плановірність, інформаційна забезпеченість. - Втілення інноваційної політики у планах і програмах підприємства. <i>4.4. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення.</i> - Наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, “за нагодою” стратегії та їх сутність. - Співвідношення різних типів інноваційних стратегій. Процес упровадження інноваційних стратегій. Умови та методи реалізації стратегій.	
5.	Заняття №5 <i>5.1. Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства.</i> - Сутність та основні етапи НТП. - Типи технологій за рівнем їх мінливості. <i>5.2. Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства.</i> - Цілі, пріоритети та форми технічного розвитку підприємства. - Показники оцінювання технічного рівня підприємства. <i>5.3. Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства.</i> - Підтримання технічного рівня виробництва. - Розроблення і впровадження нових технологічних процесів. <i>5.4. Оновлення продукції та оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції. Функціонально-економічне обґрунтування оновлення асортименту продукції.</i> - Оновлення продукції та оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції. - Функціонально-економічне обґрунтування оновлення асортименту продукції.	2
6.	Заняття №6 <i>6.1. Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій.</i> - Об’єктивна необхідність і поняття управління суб’єктами інноваційної діяльності.	1

	- Функції управління інноваційною діяльністю. - Організація управління інноваційною діяльністю. - Особливості організації управління дослідженнями, розробками та впровадженням інновацій. <i>6.2. Ключові аспекти оперативного менеджменту.</i> - Сутність оперативного менеджменту інноваційної діяльності та його основні функції. - Проблеми та завдання оперативного менеджменту на всіх стадіях життєвого циклу інновацій. <i>6.3. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.</i> - Роль організаційних структур в управлінні інноваційними процесами. - Механістичний та органічний типи організаційних структур управління інноваційною діяльністю. - Особливості організаційних структур управління інноваційною діяльністю (лінійних, функціональних, лінійно-функціональних, дивізійних, матричних, проектних, мережевих).	
7.	Заняття №7 <i>7.1. Наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій.</i> - Взаємодія наук (фундаментальні, прикладні) у процесі створення інновацій. - Форми організації наукової діяльності (академічна, вузівська, галузева, заводська, комерційна наука). <i>7.2. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності.</i> - Інноваційне підприємство як суб'єкт господарювання. - Інституційні форми інноваційного підприємства. - Види підприємств, які беруть участь в інноваційних процесах (малі підприємства – венчурні, інжинірингові, впроваджувальні фірми, фірми “спін-офф”; за часом залучення до інноваційного процесу та підходом до вибору інновацій:	1

	експлеренти, пацієнти, комутанти, віоленти). - Специфіка венчурного бізнесу. - Інноваційні підприємства в Україні. <i>7.3. Організаційні форми інтеграції науки та виробництва.</i> - Зв'язок інновацій, досліджень та виробництва. - Формування та функціонування нових організаційних структур: науково-технологічні парки, науково-промислові консорціуми, технополіси, "фірми-інкубатори", стратегічні альянси. Форми технологічної кооперації. <i>7. 5. Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.</i>	
--	---	--

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Заняття №8 <i>8.1. Цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності.</i> - Стратегія фінансування інноваційної діяльності на рівні держави та окремих суб'єктів підприємницької діяльності. - Методологічні принципи та складові елементи фінансової стратегії фірми щодо фінансування інноваційних процесів. - Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій. <i>8.2. Види та джерела фінансування інноваційних процесів.</i> - Характеристика різних видів фінансування інноваційних процесів (прямі, супутні інвестиції, фінансування науково-дослідних робіт). - Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. - Обґрунтування конкретних джерел фінансування інноваційних процесів та врахування ризиків, які можуть виникнути під час фінансування. <i>8.3. Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу.</i>	2

	- Причини виникнення та використання ризикового (венчурного) фінансування. - Засоби страхування, які використовують ризикові інвестори. Переваги та недоліки венчурного фінансування. 8.4. Лізингове фінансування та його особливості. - Необхідність лізингового фінансування інноваційної діяльності. - Функції лізингу. - Об'єкти, суб'єкти та види лізингових операцій. 8.3. Інноваційний проект як об'єкт фінансування. - Критерії та умови оцінювання інноваційного проекту. - Класифікація інноваційних проектів. - Оцінювання інноваційного проекту. - Обґрунтування бізнес-плану інноваційного проекту. - Стратегія фінансування інноваційного проекту.	
--	--	--

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Самостійне заняття №1

9.1. Інновації як об'єкт державної політики.

- Необхідність державної підтримки.
- Особливості економічної політики щодо інновацій.
- Державна інноваційна політика України.
- Наукомісткість продукції як мета економічної політики держави.

9.2. Методи та інструменти державної підтримки інноваційної діяльності.

- Мікроекономічні причини необхідності державної підтримки інноваторів.
- Класифікація інструментів державної підтримки інновацій.
- Політика оподаткування інноваторів.
- Прискорена амортизація як метод регулювання оновлення виробництва.
- Сфери застосування державного впливу на інноваційні процеси. Прямі та непрямі методи сприяння розвитку інноваційної діяльності з боку держави.
- Підтримка державою малого бізнесу як чинник інноваційної політики.

9.3. Вітчизняний досвід підтримки інноваційної діяльності.

- Поняття та зміст регулювання інноваційної діяльності на різних рівнях управління державою.

9.4. Зарубіжний досвід підтримки інноваційного розвитку.

9.5. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності.

- Інтелектуальний продукт.
- Теоретичні передумови авторського права.
- Об'єкти та суб'єкти авторського права. Види і типи об'єктів інтелектуальної власності.

9.6. Передавання права на об'єкти промислової власності.

- Промислова власність.
- Об'єкти промислової власності.
- Патент як засіб охорони об'єктів промислової власності.

9.7. Моніторинг інновацій в органах державного управління.

Самостійне заняття №2

10.1. Інноваційний розвиток суспільства на основі інтелектуального капіталу.

10.2. Мотивація праці науковців.

10.3. Мотиваційні аспекти інноваційної діяльності персоналу підприємств.

10.4. Стимулювання праці дослідників і розробників.

Самостійне заняття №3

11.1. Моніторинг інновацій як основа цілеспрямованого новаторства.

- Оцінювання товару-новації за характеристиками, що формують його споживчу вартість.
- Вивчення споживачів; аналіз умов конкуренції і рівня науково-технічного потенціалу підприємства; вивчення товару-новації – основні напрямки моніторингу інновацій.
- Джерела інформації для розроблення нових продуктів.

11.2. Джерела інноваційних можливостей.

- несподівані події для фірми чи галузі;
- невідповідність реальності уявленням про неї;
- інновація, викликана потребою технологічного процесу;
- зміни в структурі галузі промисловості чи ринку, неусвідомлені всіма;
- демографічні зміни;
- зміни у сприйняттях та значеннях;
- нові знання.

11.3. Моніторинг інновацій і формування інноваційної політики.

- Поняття патентного пошуку.
- Класифікація технічної інформації.
- Характеристика бібліографічних показників та їх видів за тематикою, метою, ступенем повноти та обсягом цитованої літератури.
- Характеристика патентного фонду України.
- Тематичний, нумераційний та іменний (фірмовий) пошуки інформації.

Процес формування блоків підготовки і оброблення вихідної інформації.

Самостійне заняття №4

12.1. Принципи оцінювання і показники ефективності інноваційної діяльності.

- Принципи оцінювання економічної ефективності інноваційних проектів.
- Об'єкт вимірювання ефективності.
- Два види ефекту: мікроекономічний та макроекономічний підхід.

12.2. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів.

- Термін окупності. Облікова норма прибутку. Процес дисконтування. Показник чистої теперішньої вартості. Індекс прибутковості. Внутрішня норма прибутковості.

12.3. Оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат.

- Умовно-річна економія витрат, фактична економія витрат та річний економічний ефект.

12.4. Оцінювання ефективності придбання і продажу ліцензій.

- Економічне обґрунтування придбання ліцензій.
- Економічне обґрунтування продажу ліцензій.

12.5. Оцінювання соціальної ефективності інноваційної діяльності.

- Соціальні результати, які оцінюються економічною мірою.
- Показники соціально-економічного ефекту.
- Правило тотожності корисного результату при соціально-економічному оцінювання.
- Класифікація та правила визначення суми економічних збитків.

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК З КУРСУ

**“Е к о н о м і к а і о р г а н і з а ц і я і н н о в а ц і й н о ї
д і я л ь н о с т і”**

1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів.
2. Цілі і напрямки інноваційної діяльності підприємства.
3. Вплив інноваційних процесів на розвиток виробництва.
4. Сутність, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності.
5. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу.
6. Класифікації інновацій.
7. Життєвий цикл інновацій.
8. Особливості створення інновацій і формування попиту на них.
9. Умови виникнення попиту на інновації.
10. Планування і організація створення нового товару.
11. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.
12. Інноваційна політика підприємства.
13. Сутність і завдання інноваційної політики підприємства.
14. Принципи формування інноваційної політики підприємства.
15. Складові інноваційної політики підприємства.
16. Інноваційна політика підприємства і методичні принципи її формування.
17. Загальна характеристика і місце інноваційної політики в загальній стратегії підприємства.
18. Складові елементи і чинники впливу на формування інноваційної політики.
19. Інноваційний потенціал підприємства як основа і результат його інноваційної політики.
20. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.
21. Оновлення продукції і оцінювання ринкових і виробничих можливостей створення нової продукції. Функціонально-економічне обґрунтування оновлення асортименту продукції.
22. Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства.
23. Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства.
24. Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства.
25. Система управління інноваційними процесами.
26. Інноваційна діяльність як об'єкт управління.
27. Стратегічне планування інноваційної діяльності.
28. Оперативне управління інноваційною діяльністю.
29. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.
30. Інноваційна стратегія фірми і менеджмент інновацій, їх суть і взаємозв'язок з загальною стратегією розвитку.
31. Регулювання та стимулювання інноваційної діяльності на рівні підприємства. Форми і методи її організації.
32. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій.

33. Інноваційні підприємства та інфраструктура інноваційної діяльності.
34. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності .
35. Організаційні структури підтримання інноваційного підприємництва .
36. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва.
37. Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.
38. Фінансування інноваційних процесів.
39. Завдання системи фінансування інноваційної діяльності.
40. Види і джерела фінансування інноваційної діяльності.
41. Обґрунтування джерел фінансування інноваційної діяльності.
42. Фінансування інноваційної діяльності венчурним капіталом .
43. Форми та особливості лізингового фінансування інноваційної діяльності.
44. Моніторинг інновацій.
45. Моніторинг інновацій як основа цілеспрямованого новаторства.
46. Моніторинг інновацій і формування інноваційної політики .
47. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми.
48. Принципи оцінювання і показники ефективності інноваційної діяльності .
49. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів.
50. Інноваційний проект як об'єкт інвестування.
51. Оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат.
52. Оцінювання ефективності придбання і продажу ліцензій.
53. Оцінювання соціальної ефективності інноваційної діяльності.
54. Особливості ціноутворення на наукомістку і науково-технічну продукцію.
55. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності.
56. Державне регулювання інноваційної діяльності.
57. Сутність і завдання державної інноваційної політики.
58. Методи й інструменти державного регулювання інноваційної діяльності .
59. Макроекономічне регулювання інноваційної діяльності і державна інноваційна політика.
60. Вітчизняний досвід підтримки інноваційної діяльності .
61. Зарубіжний досвід підтримки інноваційного розвитку.
62. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності .
63. Передавання права на об'єкти промислової власності.
64. Моніторинг інновацій в органах державного управління.

Орієнтований заліковий варіант

Національний університет біоресурсів і природокористування України			
ОС «Бакалавр» Спеціальність «Економіка підприємства»	Кафедра Інноваційної діяльності в АПК 2015-2016 н.р.	<u>Заліковий варіант №1</u> з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності»	Затверджую Зав. кафедри _____ Витвицька О.Д. «__» _____ 2015р.
Екзаменаційні питання			
1. Нові організаційні форми, які забезпечують розвиток інноваційних процесів			
2. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні			
Тестові завдання			
1. Великі фірми, які здійснюють масове виробництво, яким властиве силове конкурентне й інноваційне поведіння на ринку це: А) фірми комутанти; Б) фірми експлеренти; В) фірми патієнти; Г) фірми віоленти. <i>(Правильна відповідь: Г)</i>			
2. Поставте у відповідність країни та групи до яких вони відносяться з погляду рівня розвитку країн, міжнародної кооперації та інтеграції.			
1. Технологічне ядро 2. Країни першого технологічного кола		А. Італія Б. Німеччина В. Канада Г. США Д. Швеція Е. Японія Є. Голландія Ж. Австралія З. Південна Корея И. Франція І. Великобританія	
<i>(Правильна відповідь: 1-Б, Г, Е, И, І; 2 –А, В, Д, Є, Ж, З)</i>			
3. Коли прийнятий Закон України «Про інноваційну діяльність»? <i>(Правильна відповідь: 04.07.2002)</i>			
4. Поставте у відповідність			
1. Інноваційний продукт 2. Інноваційна продукція 3. Інноваційний проект 4. Інноваційний процес 5. Інноваційний цикл		А. Сукупність науково-технічних, технологічних та організаційних змін, що відбуваються впродовж реалізації інновацій. Б. Комплект документів, що визначає процедуру і реалізації інноваційного продукту або інноваційної продукції. В. Період створення, поширення і використання нововведень. Г. Результат науково-дослідної розробки, що відповідає вимогам Закону “Про інноваційну діяльність”. Д. Нові конкурентоздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам, встановленим Законом “Про інноваційну діяльність”. Е. Діяльність, спрямована на використання і	

комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

(Правильна відповідь: 1Г, 2Д, 3Б, 4А, 5В)

5. Інновації, що забезпечують виживання підприємства, оскільки здійснюються у відповідь на дії конкурентів – це:

- А) псевдо інновації;
- Б) покращуючі інновації;
- В) реактивні інновації;
- Г) організаційні інновації.

(Правильна відповідь: В)

6. Організаційна структура метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів – це:

- А) технопарк;
- Б) бізнес-інкубатор;
- В) венчурна фірма.

(Правильна відповідь: Б)

7. Переважно малі підприємства в прогресивних з технологічного погляду галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, пов'язаних з підвищеним ризиком – це:

- А) технопарки;
- Б) бізнес-інкубатори;
- В) венчурні фірми.

(Правильна відповідь: В)

8. Розташуйте в хронологічному порядку такі фази інноваційного проекту:

- А) наука;
- Б) фаза виробництва;
- В) розробка;
- Г) фаза споживання
- Д) дослідження.

(Правильна відповідь: А,Д,В,Б,Г)

9. До методів генерування ідей не належать:

- А) метод синектики;
- Б) метод морфологічного аналізу;
- В) метод інверсії.

(Правильна відповідь: Б)

10. Коли вперше введений термін «інновація»?

(Правильна відповідь: в 1912р.)

Завдання

Визначити умовно-річну економію і річний економічний ефект від інновації.

Показник	Після удосконалення планування робочих місць
Економія заробітної плати основних робітників з розрахунку на 100 одиниць продукції, грн	3,5
Відсоток економії заробітної плати у загальній сумі зниження собівартості, грн	65
Виробнича програма ділянки на рік, тис. шт. виробів	300
Додаткові одноразові витрати на перепланування робочих місць, грн	1500
Економія заробітної плати основних робітників, грн	

<i>Загальна сума зниження собівартості, грн</i>	
<i>Умовно-річна економія витрат, грн</i>	
<i>Річний економічний ефект, грн</i>	

8. Методи навчання

Методи навчання є одним з найважливіших компонентів навчального процесу. Без відповідних методів діяльності неможливо реалізувати цілі і завдання навчання, досягнути відповідних результатів. У процесі навчання зв'язок методу з іншими компонентами зворотній: метод є похідним від цілей, завдань, змісту, форм навчання; водночас він суттєво впливає на можливості їх практичної реалізації. Навчання прогресує настільки, наскільки дозволяють йому рухатись уперед застосовані методи.

Під час викладення дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» застосовуються наступні методи навчання:

I. Методи організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності

I.I. Методи навчання за джерелом передачі та сприймання інформації:

- словесні (лекція, пояснення, семінарське заняття),
- наочні (ілюстрація, демонстрація в т.ч. за допомогою ТЗН),
- практичні (дослідження, практичні роботи, реферати, індивідуальні семестрові завдання)
- опрацювання літературних джерел, наукових праць, інформац. ресурсів;

I.II. Методи навчання за логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

- індуктивні (від одиничного до загального, від конкретного до абстрактного)
- дедуктивні (сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень: від загального до одиничного);

I.III. Методи навчання за рівнем самостійності (напруженості) пізнавальної діяльності, якого досягають студенти, працюючи за схемою навчання, запропонованою викладачем:

- репродуктивний,
- проблемний,
- частково-пошуковий,
- дослідницький;

II. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності

- ділова або рольова гра,
- дискусія,
- «мозкова атака»,
- аналіз конкретних ситуацій,
- проблемна лекція.

9. Методи контролю

Види контролю - попередній, поточний, тематичний і підсумковий.

Попередній контроль проводиться перед вивченням нового курсу або нового розділу курсу з метою визначення знань учнів з найважливішого матеріалу попереднього навчального року, півріччя. Попередня перевірка поєднується з так званим компенсаційним (реабілітаційним) навчанням, спрямованим на ліквідацію прогалин у знаннях, уміннях учнів.

Поточний контроль здійснюється учителями в ході вивчення кожної теми. При цьому діагностується засвоєння учнем лише окремих елементів навчальної програми. Основні функції поточної перевірки-навчаюча, стимулююча.

Тематичний контроль проводиться після вивчення теми або розділу програми. Його метою є діагностування якості засвоєння учнями навчального матеріалу з окремої теми, встановлення відповідності рівня засвоєння програмовим вимогам.

Підсумковий контроль проводиться в кінці кожного семестру і навчального року. Його призначення - діагностування інтегрованого результату навчальної діяльності учнів відповідно до поставлених на даному етапі завдань навчання.

Методи контролю - це способи, за допомогою яких визначається результативність навчально-пізнавальної діяльності.

Тестовий контроль здійснюється за допомогою набору стандартизованих завдань, які дають можливість за порівняно короткий час перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма учнями, виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Залежно від специфіки організації контролю за навчальною діяльністю використовуються такі **форми контролю**: фронтальна, групова, індивідуальна, комбінована, самоконтроль, взаємоконтроль.

КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ КУРСУ.

Формами контролю засвоєння основного матеріалу курсу визначаються:

1. Опитування студентів під час проведення практичних занять.
2. Контрольні письмові роботи (тести) в аудиторії на практичних заняттях (0.5 год. на тест) як результат засвоєння матеріалу трьох попередніх тем.
3. Індивідуальні завдання (реферати та підсумкові роботи) для самостійного опрацювання додаткового матеріалу по тематиці курсу.
4. Залікове завдання як результат вивчення всього курсу.

Розрахунки рейтингу з дисципліни “Економіка й організація інноваційної діяльності”

Вивчення курсу «Економіка й організація інноваційної діяльності» в робочому навчальному плані передбачено в одному навчальному семестрі:

Лекцій –15год., практичних занять – 15год. та самостійної роботи – 90 год., що в сумі становить 120 год. (4 кредити ECTS). Після вивчення дисципліни запланований залік. Тривалість навчального семестру – 15 тижнів.

Розрахунковий рейтинг з дисципліни становить 100 балів. Рейтинг з навчальної роботи – 70 балів, рейтинг з атестації – 30 балів

Рейтингові оцінки із змістових модулів

Термін навчання, тижні	Номер змістовного модуля	Навчальне навантаження, годин	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля, бали	
				мінімальна	максимальна
1-13	1	40	1,0	60	100
1-13	2	40	1,0	60	100
Всього	3	80	2	42	70,0

Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$ становить 10 балів.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ становить 5 балів.

Рейтинг студента з навчальної роботи $R_{нр}$ визначається за формулою:

$$R_{нр} = \frac{0,7 \times (R_{ом}^{(1)} \times K_{ом}^{(1)} + R_{ом}^{(2)} + K_{ом}^{(2)} + \dots + R_{ом}^{(n)} + K_{ом}^{(n)})}{K_{дис}} + R_{др} - R_{штр}, \quad (1)$$

де $R_{ом}^{(1)}, R_{ом}^{(2)}, \dots, R_{ом}^{(n)}$ - рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

де $K_{м}^{(1)}, K_{м}^{(2)}, \dots, K_{м}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K_{м}^{(1)} + K_{м}^{(2)} + \dots + K_{м}^{(n)}$ - кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{др}, R_{штр}$ – відповідно рейтинг з додаткової роботи і рейтинг штрафний.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Таблиця 1

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81

Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Студенти, які набрали з навчальної роботи 60 і більше балів, можуть не складати екзамен, а отримати екзаменаційну оцінку “Автоматично”, відповідно до набраної кількості балів, переведених в національну оцінку ECTS згідно з табл. 1. у такому випадку рейтинг студента з дисципліни дорівнює його рейтингу з навчальної роботи.

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}}$$

Якщо студент бажає підвищити свій рейтинг і покращити оцінку з дисципліни, він має пройти семестрову атестацію. Останню в обов’язковому порядку проходять студенти, які з навчальної роботи набрали менше, ніж 60 балів. Для допуску до атестації студент має набрати не менше 60 балів з кожного змістового модуля, а загалом - не менше ніж 42 бали з навчальної роботи.

Рейтинг студента з атестації $R_{\text{ат}}$ визначається за 100-бальною шкалою. Якщо на атестації з дисципліни студент набрав менше 60 балів, то вони йому не зараховуються – не додаються до набраних балів з навчальної роботи, і за студентом зберігається рейтинг (оцінка), визначений формулою (1).

В іншому випадку рейтинг студента з дисципліни визначається $R_{\text{дис}}$ обчислюється формулою

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + 0,3 * R_{\text{ат}} \quad (2)$$

Рейтинг студента з дисципліни переводиться в національну оцінку та оцінку ECTS згідно з табл. 1.

11. Методичне забезпечення

1. Витвицька О.Д. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» модуль 1 для студентів д.ф.н. м. Бережани.- НВДЦ “Нововведення” 2013.- 43 с.
2. Витвицька О.Д. для проведення практичних занять з дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» модуль 2 для студентів д.ф.н. м. Бережани.- НВДЦ “Нововведення” 2013.- 56 с.
3. Витвицька О.Д. Методичні вказівки до вивчення курсу і виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання з дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності». м. Бережани.- НВДЦ “Нововведення” 2014.- 63 с.
4. Вишнівська Б.В. Методичні рекомендації до написання інноваційних проєктів з дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» для підготовки фахівців ОКР «Бакалавр» зі спеціальності 6.030507 «Економіка підприємств», К.: Видавництво ТОВ «Аграр медіа Груп», 2015. – 32 с.

12. Рекомендована література

Нормативна література

1. ЗУ “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002р.
2. ЗУ “Про наукову і науково - технічну експертизу” від 21.09.1999р.
3. ЗУ “Про науково-технічну інформацію” від 25.06.1993р.
4. ЗУ “Про основи державної політики у сфері науки та науково-технічної діяльності” від 01.12.1995р.
5. ЗУ “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” від 15.12.1993р.
6. ЗУ “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” від 16.07.1999р.
7. ЗУ “Про фондову біржу та цінні папери”.

Основна література

1. Витвицька О.Д. «Економіка й організація інноваційної діяльності»/ О.Д. Витвицька, М.М. Кулаєць, В.А. Скрипниченко// Навч. посібник. – К.: Аграр Медіа груп.- 2014.-310 с.
2. Витвицька О.Д. «Економіка й організація інноваційної діяльності»/ О.Д. Витвицька, М.М. Кулаєць, В.А. Скрипниченко// Практикум – К.: Аграр Медіа груп.- 2014.-298 с.
3. Основи інноваційної діяльності аграрної сфери. Посібник/ О.Д.Витвицька, В.А.Скрипниченко, М.М.Кулаєць та ін. – К.: ВЦ «Агрармедіагруп», 2010. – 326с.
4. Павленко І. А. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч.- метод. посібник / Павленко І. А., Гончарова Н. П., Швиданенко Г. О. – К. : КНЕУ, 2002. – 150 с.
5. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посібник. – К.: Заповіт, 1996. – 289 с.

6. Бетухина Е., Пойсик М. Мировая практика формирования научно-технической политики. – Кишинев, 1990. – 211 с.
7. Валдайцев С.В. Оценка бизнеса и инноваций. – М.: ИИД “Филио”, 1997.
8. Гамидов Г.С. Основы инноватики и инновационной деятельности / Г.С. Гамидов, В.Г. Колосов, Н.О. Осменов. – СПб.: Политехника, 2000. – 311 с.
9. Гунин В.Н. и др. Управление инновациями. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 401 с.
10. Інноваційна діяльність. Навчальне видання. / За ред. Гладича Б.Б., Стельмашука А.М. – Тернопіль: “Економічна думка”, 2000. – 180 с.
11. Кардаш В.Я. Товарна інноваційна політика: Навч. посібник. – К.:КНЕУ, 1999.– 124с.
12. Покропивний С.Ф., Новак А.П. Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності: Збірник навчально-методичних матеріалів. – К.: КНЕУ, 1997. – 216 с.

Додаткова література

1. Серегин А.М. Эффективность малого бизнеса. – М.: Экономика, 1990.–216с.
2. Собыков А.С. Оценка эффективности новой техники, капитальных вложений и предпринимательской деятельности: Учеб. пособие / Гос. акад. управления им. С. Орджоникидзе. – М., 1995. – 490 с.
3. Твисс Б. Управление научно-техническими инновациями. – М.: Экономика, 1989. – 380 с.
4. Уотерман Р. Фактор обновления: Пер с англ. – М.: Дело ЛТД, 1995. – 452с.
5. Управление инвестициями: В 2 т. / В.В. Шеремет, В.Д. Павлюченко и др. – М.: Высш. шк., 1998. – Т. 1. – 402 с.; Т. 2. – 426 с.
6. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. – К.: Знання, 1999. – 492 с.
7. Шумпетер И. Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1982. – 453с.
8. Экономика и статистика фирм / Под ред. С.Д. Ильенковой. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 314 с.
9. Экономическая восприимчивость производства к научно-техническим инновациям / Отв. ред. Ю.Н. Башал. – К.:2006
10. Санто Б. Инновация как средство экономического развития: Пер. с венг. – М.: Прогресс, 1990. – 401 с.

13. Інформаційні ресурси

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (www.ip-centr.kiev.ua)
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.evca.eu/default.aspx>.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/economic/ess/countrystat/en/>
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/>
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/>
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 10.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.udik.com.ua/>

